

MÜNDƏRICAT

Ön söz

Müqəddimə

1-ci fəsil

AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FİRQƏSİNİN YARANDIĞI SIYASI, İQTISADI VƏ SOSIAL ŞƏRAIT

1941-ci il avqust ayının 25-dən sonra ölkənin siyasi vəziyyəti

Ölkənin əsas iqtisadi və sosial problemləri.

Azadlıq uğrunda mübarizənin yeni mərhələsi və Azərbaycanda yeni siyasi partiyanın yaranması zərurəti

2-ci fəsil

AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FİRQƏSİNİN YARANMASI VƏ XALQ AZADLIQ HƏRƏKATININ QƏLƏBƏSİ UĞRUNDA MÜBARİZƏ

Azərbaycan Demokrat Firqəsinin (ADF) yaranması

Azərbaycan Demokrat Firqəsinin rəhbər siyasi qüvvəyə çevrilməsi

ADF-nin xalq hakimiyyəti uğrunda siyasi və silahlı mübarizəyə rəhbərliyi

3-cü fəsil

AZƏRBAYCAN DEMOKRAT FİRQƏSİNİN XALQ HAKIMIYYƏTI TƏDBİRLƏRİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİ UĞRUNDA MÜBARİZƏSİ

Azərbaycan Demokrat Firqəsinin xalq hakimiyyətinin müdafiəsinə və möhkəmlənməsinə rəhbərliyi

Azərbaycan Milli hökumətinin demokratik islahatlar proqramının həyata keçirilməsində ADF-nin rolu

Azərbaycan Xalq hakimiyyətinin mahiyyəti, İranın demokratikləşdirilməsi uğrunda mübarizə

İran dövlətinin Azərbaycan xalq hakimiyyəti üzərinə hücumu

Nətiyyə

ƏDƏBİYYAT

1. Kommunist və fəhlə partiyaları nümayəndələri müşavirəsinin sənədləri.—Bakı, 1980.
2. Dokumentı mejdunarodnoqo soveşannaya Kommunistiçeskix i raboçix partii. — M., 1969.
3. *İvanov M. S.* Oçerki istorii İrana. — M., 1952.
4. *İvanov M. S.* Noveşaya istorii İrana. — M., 1965.
5. *Quliyev Əlövsət.* Cənubi Azərbaycanda milli azadlıq və demokratik hərəkat tarixindən (1941—1946-cı illər). Tarix və fəlsəfə institutunun əsərləri. 1 buraxılış.— Bakı, 1951.
6. *İbraqimov M.*, O demokratiçeskom dvijenii v Yujnom Azerbajycane v 1945—1946 qq. — Baku, 1948.
7. *Mamedov K.* Sozdaniye yujno-azerbaidjanskoqo narodno-demokratiçeskoqo qosudarstva (1945—1946 qq. (nam. dis.)—M., 1950.
8. *Abdullayev (Vilayi) M. Ə.* İran Azərbaycanında milli azadlıq hərəkatında demokratik mətbuatın rolu (1941—1946) (nam. diss.)— Bakı, 1975.
9. *Dğvəlli-Mdmməd Ə. Ə.* Cənubi Azərbaycanda Milli hökumətin təşkili və fəaliyyəti (1945—1946-cı illər). (nam. diss.) — Bakı, 1967.
10. *Dğstgüşadə F. M.* İran Azərbaycanında Milli hökumətin iqtisadi tədbirləri (1945—1946-cı illər). (nam. diss.)—Bakı, 1964.
11. *Mirzəzadə S. Q.* İran Azərbaycanının Milli Məclisi və onun qanunvericilik fəaliyyəti (1945—1946-cı illər). (nam. diss.) —Bakı, 1971.
12. *Dehqan Ə.* Sərzəmine Zərdoşt.—Tehran, 1348.
13. *Moçtəhedı M.* Reçale Azərbaycan dər əsr məşrutıyyət.—Tehran, 1327.
14. *Moçtəhedı M.* İran və Englis.—Tehran, 1326.
15. *Moçtəhedı M.* Xaterat. Məcəlləye Rahnomaye Ketab.—Tehran, xordad-tir 1349.
16. *Cəvadi Ş.* Təbriz və pıramun.—Təbriz, 1350.
17. *Nurzade Buşehri İ.* Əsrare nehzəte Cənub.—Tehran, 1325.
18. *Əmıdiye Nuri Ə.* Azərbaycanə demokrat.—Tehran, 1325.
19. *Omid h.* Tarixə fərhənge Azərbaycan.—Təbriz, 1332.

20. *Fə dai-ye Ə lə vi S. Ə. Ş e ke ste ə h za be si ya si dər ent ex a ba te do o re ye ç ə h a r d ə h o m...*—Tehran, 1325.
21. *Sepide Dəm N. Moqəddəme bər tarixə rəvabete İ r a n və U r u p a dər ə v a y e l e qər ne mü a s e r.* 1330.
22. *Douglas w. Strange Lands of Friendly People.* — N. Y. 1951.
23. *Douglas w. The Kurdish Republic of 1946.* — London, 1963.
24. *Lenczowcki G. The Middle East in World Affairs.* — N. Y. 1962.
25. *Lenczowcki G. Russia and West in Iran* — N. Y. 1949.
26. *Lambton A. K. Landlord and Peasant in Persia.* — London, 1969.
27. *Rossow R. J. The Battle of Azerbaijan, 1946.* — The “Middle East” Journal, Washington, 1956, № 1.
28. *Frye R. N. Persiaa.* — London, 1968.
29. *Sepehr Zabih. The Communist Movment in Iran.* — Los Angeles, 1966.
30. *Setareye Sorx*—Viyana, 1309.
31. *Mehre İ r a n.*—Tehran, 1321.
32. *Azərbaycan—Təbriz, 1320—1321 (1941—1942).*
33. *Sovetsko-İ r a n s k i e o t n o ş e n i y a v d o q o v o r a x, k o n v e n t s i a x i s o q l a ş e n i a x.* — M., 1946.
34. *Qreçko A. A. Bitva za Kavkaz.* — M., 1969.
35. *Cəbhe.*—Tehran, 1323—1325.
37. *Xavəre No.*—Təbriz, 1324.
36. *Rezvani Ə. Macəraye Azərbaycan.*—Ərak, 1325.
38. *Fateh M. Pəncəh sal nəfte İ r a n.*—Tehran, 1335.
39. *Şəhbaz.*—Tehran, 1323.
40. *Ettelaat.*—Tehran, 1344.
41. *Siyasət.*—Tehran, 1321.
42. *Mozəffər.*—Tehran, 1324.
43. *Azərbaycan SSR EA Tarix İnstitutunun elmi arxivi, fond 5, iş 12.*

44. Banke melli-ye İran.—Tehran, 1331.
45. Teqeran, Yalta, Potsdam. — M., 1971.
46. Azərbaycan—Təbriz, 1324—1325..
47. Iran Almanac, 1961. — Teheqap. 1961.
48. Xandəniha.—Tehran, 1346.
49. Ajir.—Tehran, 1324.
50. Ətniçeskie processi i sostav naselenia v stranax peredney Azii. — M., 1963.
51. *Humen Ə.* Eqtesade keşavərzi, zəmin, 1 cild,—Tehran, 1341.
52. Donya.—Ştassfurt, 1339—1353.
53. Bazerqani və Eqtesad. Tehran, 1331.
54. Rəha.—Tehran, 131.
55. *Omid h.* Tarixe Fərhənge Azərbaycan.—Təbriz, 1332.
56. İrane ma,—Tehran, 1323.
57. Rə'de emruz.—Tehran, 1324.
58. Neda-ye Ədalət.—Tehran, 1324.
59. Məramname, Bərname və nezannameye hezbe Tudeye İran.— Tehran, 1323.
60. Məsaele hezbi.—Tehran, 1327.
61. *Milov P.* İran.—M., 1953.
62. Məcmueye qəvanin və məsaele mosəvvəbeyə sizdəhomin doreye qanun-qözəri.—Tehran, 1324.
63. *Zahedi Ə.* Sənayee İran bəəd əz cəng,—Tehran, 1324.
64. Vəzife.—Tehran, 1324.
65. Rəhbər.—Tehran, 1324.
66. Zəfər.—Tehran, 1324.
67. *Davudi M.* Qəvamüssəltənə.—Tehran, 1326.
68. *Dehqan Ə.* Sərzəmine Zərdoşt.—Tehran, 134,.
69. Məramname, Bərname və nezannameye hezbe Tudeye İran.— Tehran, 1327.

70. Pərvəreş.—Tehran, 1324.
71. *Pesyan N.* Tarixçeye Ferqeye Demokrate Azərbaycan və hezbe Koməle-ye Kordestan.—Tehran, 1327.
72. Bəyannamə hezbe Demokrat Kordestan.—Mehabad,, 1324.
73. Məramnaməyə Cəbhəyə Azadi İran. 1324. Bax: Xavərə No.—Təbriz, 11. 1324.
74. Tezhaye hey'ete acraiye-ye Komiteye Mərkəzi hezbe Tudeye İran dər bareye conbeşe 21 Azər (1324—1325). Azərbaycan, 1352.
75. Qızıl səhifələr.—Təbriz, 1325.
76. *Pişəvəri S. C.* Şəhrivərin on ikisi. 1324—1325.—Təbriz, 1325.
77. Azərbaycan Demokrat Firqəsinin müraciətnaməsi. Təbriz, 12 şəhrivər 1324.
78. Novruze İran.—Tehran, 1324.
79. Azadəqan.—Tehran, 1324.
80. Ərəs—Tehran, 1324.
81. Darya. Tehran, 1324.
82. Ettelaat.—Tehran, Onmininci nömrəsi.
83. *Key Ostvan h.* Siyasəte movazene-ye mənfi dər məcləse çəhardəhom-e qanunqozari. 2 c.—Tehran, 1329.
84. Nəcəte İran.—Tehran, 1324—1325.
85. Zəban.—Tehran, 1324.
86. *Pişəvəri S. C.* İran Azərbaycanın demokratik hərəkat tarixi. 1 c., 1947.
87. Azərbaycan Demokrat Firqəsinin məramnaməsi və nizamnaməsi.—Təbriz, 1324.
88. Ləlin V. İ. İnkilabçı proletariat və millətlərin öz müqəddəratını tə'yin etməsi hüququ. Əsərlərinin tam külliyyatı, 27-ci cild.—Bakı, 1981.
89. Dad.—Tehran, 1324.
90. Sepido Siyah.—Tehran, 1346.
91. Azərbaycan Demokrat Firqəsi Mərkəzi Komitəsinin 6—9 bəhmən 1324-cü il (26—29 yanvar 1946-cı il) tarixli plenumunun sənədləri. Azərbaycan.—Təbriz, 1946.
92. *Lenin V. I.* İkinci internasionalın iflası. Əsərlərinin tam külliyyatı. 26 c.—Bakı, 1981.

93. *Lenin V.İ.* Marksizm və üsyan. Əsərlərinin tam külliyyatı, 34 c.,—Bakı, 1982.
94. *Pişəvəri S. C.* İran Azərbaycanının demokratik hərəkat tarixi, 2 c., 1947.
95. *Çeşməzər M. M.* Azərbaycan Demokrat Fırqəsi Azərbaycan xalqının silahlı mübarizəsinin təşkilatçısı olmuşdur. Azərbaycan, 7 dekabr, 1955.
96. Mərdom., Tehran, 1324, 1334.
97. 21- Azər nehzəti (1324—1325) barədə tezislər. 1349-cu il.
98. Sənədlər məcmuəsi 1324—1325, 1359.
99. Məcmueye mosəvvəbate ədvare əvvəl və dovrome qanun qozariye məcləse şoraye melli.—Tehran, 1318.
100. Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının proqramı.— Bakı, 1961.
101. Azad Millət.—Təbriz, 1324—1325.
102. *Lenin V. İ.* Proletariat diktaturası epoxasında iqtisadiyyat və siyasət. Əsərlərinin tam külliyyatı, 39 c.—Bakı, 1983, s. 304.
103. Azərbaycan Demokrat Fırqəsinin Mərkəzi Komitəsinin 9—11 xordad 1325-ci il tarixli plenumunun sənədləri. Azərbaycan Təbriz, 2 iyun, 1946.
104. Azərbaycan nümayəndələrinin Tehran hökuməti ilə apardıqları müzakirələr (29 aprel—10 may 1946) barədə e'lamıyyə. Azərbaycan.—Təbriz, 17 may, 1946.
105. Sədaye Mərdom.—Tehran, 1325.
106. İş qanunu. Təbriz, 22 fərvərdin 1325.
107. Məcmue-ye qanun-e kar.Tehran, 1341.
108. *Lenin V. İ.* Millətlərin öz müqəddəratını tə'yin etməsi hüququ haqqında. Əsərlərinin tam külliyyatı, 25 c.—Bakı, 1981.
109. *Billuri A. I.* Razvitie realistiçeskoï demokratiçeskoï pozzii v İranskom Azerbaidjane. — Baku, 1972.
110. *Kendli-Xerisçi Q. A.* Razvitie yujno-azerbaidjanskoï literaturı v 1941—1946 qq., Baku, 1956.
111. *Lenin V. İ. S. G. Şaumyana.* Əsərlərinin tam külliyyatı. 48 c.—Bakı, 1984.
112. Lenin V. İ. Milli məsələyə dair tənqidi qeydlər. Əsərlərinin tam külliyyatı. 24 c.—Bakı, 1980.
113. Xosrov Ruzbeh dər dadqah-e nezami. 1340.

114. *Lenin V. İ.* İnqilabi ordu və inqilabi hökumət. Əsərlərinin tam külliyyatı, 10 c.— Bakı, 1977.
115. Vneşniyaya politika Sovetskoqo Soyuza. — M., 1946.
116. Dövlətin Azərbaycan barədə iblağiyəsi. B a x: Azərbaycan.—Təbriz, 17 may, 1946.
117. Dövlət və Azərbaycan nümayəndələri arasında müvafiqət olunmuş qərardad. B a x: Azad Millət.—Təbriz, 16 iyun, 1946.
118. Pravda, 1 iyul 1946.
119. Biydari.—Kerman, 1325.
120. Foruğə İran.-Tehran, 1325.
121. *Rusta R.* Tarixçe-ye peydayeş-e sendikahaye İran və vəzayefe ectemai-ye ettehadiiyehaye kargəri. 1344.
122. *Kuhi-ye Kermani h.* Sosializm və İran.—Tehran,, 1325.
123. Mejdunarodnie otnoşenii na Bilijnem i Srednem Vostoke posle ftoroy mirovoy voynı. — M., ,1974.
124. Nameye Rəhbər.—Tehran, 1325.
125. Salname-ye Tude.—Ştasfurt, 1349.
126. *Şamide A. İ.* Raboçee i profsoyuznoe dvijenie v İrane 1946—1953 qq. — Baku, 1955.
127. Azərbaycan Əyalət Əncüməni Rəyasət hey'ətinin qərarı. B a x: Azad Millət.—Təbriz, 14 noyabr, 1946.
128. Azadlıq yolunun mübarizləri 1-ci və 2-ci cild. 1341; 1348.
129. *Namvər R.* Yadnameye şəhidan: 1343:
130. Mərdome Adine. (həftəlik qəzet).—Tehran, 1328.